

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI

NUMERATA WYNOŚ: Rocznie rb. 2, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 10-2 po poł. W kopisłach nadesł. redakcja nie zwraca.

CENA

6 GROSZY

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz pettowy jednoszpaltowy lub jego miejsce Nadesłane k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 20. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matry omiśnianej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kanty i biura ogłoszeń; w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, ULICA PANNY MARYI Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

1817—1917.

Ze względu na powstającą państwowość polską i coraz bardziej rosnące znaczenie stolicy kraju—Warszawy, która znowu wraca do dawnego splendoru i władzy znowu staje się kierowniczką społeczeństwa, rzuconego na ofiarę gwałtownej nawałnicy wojennej i kłębiących się prądów polityki i stronnictw, każdy szczegół ma swe znaczenie historyczne i faktyczne dla chwili bieżącej. Dlatego też warto przypomnieć ogółowi, że w dniu dzisiejszym upływa sto lat od chwili założenia Arcybiskupstwa Warszawskiego. To też podajemy tu kilka rysów dziejowych ludzi wybitniejszych, których Opatrzność powołała do rządów w Archidiecezji.

Już wcześniej, bo za czasów pruskich, za zgodą Piusa VI, w Warszawie powstało biskupstwo warszawskie. Pierwszym i ostatnim biskupem został ks. Józef Miaskowski (zm. 1804). Dopiero większe zmiany nastąpiły w r. 1817, kiedy biskupstwo warszawskie, na mocy umowy cesarza Aleksandra I z Ojcem św. Piusem VII, zostało podniesione do godności arcybiskupstwa.

Pierwszym arcybiskupem był ks. Franciszek Malczewski. Następami Stefan Helowczyk, Wojciech Skarszewski, Jan Woronicz, Stanisław Choromański, Antoni Fijałkowski, Zygmunt Feliński. Po 20-letnim sieroctwie w r. 1833 obejmuje archidiecezję ks. Teofil Chościak-Popiel, po nim zaś obecnie panujący na stolicy arcybiskupiej J. E. ks. Aleksander Kakowski.

Z warunków ogólnych w których w przeciągu tych stu lat archidiecezja musiała się rozwijać, należy wysunąć następujące: stopniowe zmniejszenie się z różnych powodów duchowieństwa, trzykrotne zamknięcie klasztorów (1818, 1839, 1864) ograniczanie liczby dekanatów, skrópanie działalności duchowieństwa, dłuższe dwukrotne osierocone, trudne położenie pasterzy, arcybiskupów i administratorów.

Z dostojnego pocztu arcybiskupów warszawskich występują w całej okazałości dwie perły, jedna — Paweł Woronicz, druga—Zygmunt Feliński.

Pierwszy, szczyt ideału dobrego pasterza miłującego gorąco Ojczyznę, człowieka o gołęmb sercu i orlim polocie myśli. Wierzył, że Ojczyźnie zaświta dzień jasny wtedy, kiedy ufnosć w Boga połączy się z ukochaniem rodzimej gleby, swego narodu, swoich interesów. Woronicz był antytezą tego wszystkiego, co Polskę w jego czasach przeżerało: niedowiarstwo, o-

bojętność religijna i lekkość obyczajów. On to swoimi gorącymi uczuciami, żywą wiarą i pełną nadzieją wprowadza w świat naszych romantyków, wskazując im drogę, którą kroczyć mieli po zdobywanie laurów poetyckich.

Łączył przytem w sobie pasterza Kościoła z patriotą; poetę i kaznodzieję z uczonym. Wpływu przeogromnego.—nieomal stworzył atmosferę swoją na długie dziesiątki lat.

Drugą postacią, już nie ze względu na swe zdolności literackie, ale na charakter bojownika, nekanej przez wschodniego władcę, Ojczyzny, był arcybiskup Zygmunt Feliński. Początkowo skończony matematyk, przyjaciel wielkiego poety Juljusza Słowackiego, później kapłan, profesor Akademii Duchownej wreszcie w r. 1862 konsekrowany na arcybiskupa warszawskiego. Już na początku swego pasterzowania rozpoczął walkę z rządem rosyjskim, a dzięki umiejętnym manewrom udało mu się utworzyć kościoły zamknięte ręką policji rosyjskiej. Jako członek Rady Stanu wiele dobrego zrobił dla swej ojczyzny, okazał niespożyty talent organizacyjny w dziedzinie kościelnej,

Już w świeckim stanie brał żywy udział w polityce narodowej na Polnańszczyźnie, skąd wywędrował do Paryża, okazał się też takim i w mitrze arcybiskupiej, miał bowiem odwagę napisać list do cesarza Aleksandra z żądaniem reform dla narodu, za co został skazany na wyjazd do Jarosławia, powiększając tam szeregi martyrologium polskiego na okrainach imperjum rosyjskiego.

Zmuszony do zrzeczenia się arcybiskupstwa, wyjechał, za zezwoleniem rządu petersburskiego do Rzymu, a umarł w Krakowie, jako tułacz r. 1895.

Feliński rozumiał i zdawał sobie sprawę z tego, że naród może tylko sam sobie budować przyszłość wolną i niezależną.

Dzisiaj w stuletnią rocznicę powstania Archidiecezji Warsz. należałoby o każdy z dostojników, wyżej wymienionych coś niecoś powiedzieć, ale ze względu na brak miejsca charakterystykę zawrzyjmy w jednym zdaniu: każdy z nich stał na stanowisku prawego kierownika nawy Kościoła katolickiego w Polsce, każdy, w miarę swoich zapamiętywań politycznych, pragnął dobra Ojczyzny i dla niej z zapalem i poświęceniem, a nieraz i ofiarą pracował.

Wszyscy mieli na celu Kościół i religję, której byli przedstawicielami, złączyć nierozzerwalny i węzłami z ideą wielkiej, wolnej i niepodległej Ojczyzny.

Stulecie więc założenia arcybiskupstwa warszawskiego jest stuletnim świadectwem, jak z Kościołem naród, a naród z Kościołem

musiał wywalczać sobie wolność ruchu i działania w sferze najwyższych zadań duszy katolickiej i polskiej.

Ks. W. Kneblewski.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 2 marca:

Wschodni plac boju.

Front wojsk gener.-feldmarszałka ks. Leopolda Bawarskiego.

Na zachodzie i na południu od Rygi, między jeziorami Miadziolskim a Naroczem, nad Szczarą oraz między górnym Seretem a Dniestrem działalność bojowa była chwilami bardzo ożywiona.

Na wschodnim brzegu Narajówki atak, przeprowadzony przez nasze wojska szturmujące zakończył się kompletnym sukcesem.

W stanowiskach rosyjskich wysadzono w powietrze galerje minowe wzięto do niewoli i oficera i 170 żołnierzy oraz zdobyto 3 karabiny maszynowe i tyleż wyrzutni min.

Front wojsk generała pułkownika arcyksięcia Józefa.

W pięciokrotnych, obfitujących w straty szturmach, próbowali rosjanie zdobyć wyżyny, położone na północy od doliny Valeputny.

Wszystkie ataki odparto przed naszymi stanowiskami.

Zachodni plac boju.

Front nast. tronu ks. Ruprechta Bawarskiego.

Między Ypern a Arras nie odniosły żadnego skutku liczne natarcia nieprzyjacielskich oddziałów wywiadowych.

Na okopy nasze na wschodzie i na południowym wschodzie od Souchez, po ożywionym ogniu natary silne oddziały angielskie, zostały one odparte.

Po walce ręcznej w rękach naszych pozostało 20 jeńców i karabin maszynowy.

W okręgu Ancre odbywały się wielokrotne starcia na przedpolach naszych stanowisk. Tam, oraz podczas oczyszczania zagnieżdżeń angielskich pod Vailly wzięto 30 jeńców oraz 8 karabiny maszynowe.

Na froncie francuskim odbywały się liczne przedsięwzięcia lokalne. Na południu od Nouvron nasi atakując przyprowadzili kilku jeńców z drugiej linii okopów.

Front niemieckiego następcy tronu. Nic nowego.

Balkański plac boju.

Front generała marszałka polnego v. Mackensena.

Na całym froncie nic szczególnego.

Front macedoński.

Sytuacja nie ulega zmianie.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEDEŃ. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 1 marca:

Wschodni plac boju.

Grupa wojsk generała-feldmarszałka Mackensena.

Na zachodzie od ujścia Buzau i nad drogą żelazną na północy od Ferurei załamały się natarcia nieprzyjacielskie.

Front wojsk gener. pułkownika Arckaięcia Józefa.

Gwałtowny atak rosyjski wykonany po silnym przygotowaniu przez artylerię w odcinku Susity, odrzucono w walce na bliski dystans. Na północnym wschodzie od Dorny Watry napadnięto na kompanię rosyjską i rozproszono ją.

Nowa natarcie na stanowisko nasze pod Mesticanesti powstało bez skutku.

Front wojsk gener. feldmarsz. ks. Leopolda Bawarskiego.

Miejscami wzmocniona działalność artylerji.

Włoski teren walki:

W niektórych odcinkach frontu Pobrzeża, oraz u Plecken i w wąwozie Tonale walka artylerji była więcej ożywiona. Na północnym zachodzie od Tolmeinu patrol pułku piechoty № 80 uprowadził z rowów nieprzyjacielskich w pobliżu Gabrij 14 jeńców.

W okolicy Monte Zebio patrole atakujące c. i k. zapasowego pułku piechoty № 3 wtargnęły przez tunel ze sztygu do stanowiska włoskiego, zburzyły je i zadały nieprzyjacielowi znaczne i krwawe straty.

Południowo-wschodni plac boju.

Nieznaczna działalność bojowa.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-porucznik.

Komunikat rosyjski.

Urzędowo donoszą, dnia 1 marca:

Front zachodni.

Obustronny ogień.

Front rumuński.

Po silnym przygotowaniu artyleryjskim, zaatakował nieprzyjacieli stanowiska nasze po obydwu stronach drogi Jacobeni — Kimpolung, obsadził wzgórze w okolicy wsi Valeputny.

Tego wieczoru przeciwnatarciem odebrano nieprzyjacielowi wzgórze około dworca. Stanowiska zdobyte przez niego, po obydwu stronach drogi Jacobeni — Kimpolung, nieprzyjacieli utrzymał.

Front kaukaski.

Trwa obustronny ogień. W górach trwa zamieć śnieżna,

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 1 marca:

Po południu:

W ciągu nocy trwała ożywiona działalność patrolów w rozmaitych punktach frontu.

Pod Bouvraignes, w lesie Avocourt i na północnym wschodzie od St. Die, jako też w okolicy Largitzen francuzi ostrzeliwali niemieckie oddziały wywiadowcze.

Na pozostałym froncie ożywiony ogień artylerji.

Wieczorem:

Po obu stronach frontu Avrey trwa dość ożywiona działalność artylerji. Usiłowania niemieckich oddziałów wywiadowczych w okolicy Ryo speliły na niczym, w ogniu francuskim.

W odcinku wzgórze 304 baterje francuskie ostrzeliwaly urządzenia niemieckie.

Komunikat belgijski.

Urzędowo donoszą 1 marca:

Na północy od Dixmuiden belgijczycy odparli za pomocą granatów ręcznych patrol niemiecki, usiłujący zbliżyć się w nocy do naszego posterunku.

Gwałtowna walka na granaty ręczne w okolicy Steenstraete.

Okrety amerykańskie będą uzbrojone.

AMSTERDAM, 3 | 3 Z Waszyngtonu donoszą, iż Izba reprezentacyjna postanowiła 408 głosami przeciwko 13 uzbroić okręty amerykańskie ze względu na niebezpieczeństwo łodzi podwodnych.

Konferencja w Londynie.

ROTTERDAM, 3 | 3. „Times” donosi z Sidney’u, że ministrowie Hughes, Forest i Irwing odjadą wkrótce na konferencję państwową do Londynu.

Ameryka i Austro-Węgry.

ROTTERDAM, 3 | 8. Biuro Reutersa donosi z Waszyngtonu, z amerykańskiego ministerjum spraw zagranicznych, że zerwanie stosunków dyplomatycznych z Austrią jest niuniknione.

Wszystkie konsulowie mają być również odwołani.

Za 8 dni wyjeżdżają pierwsze amerykańskie parowce uzbrojone.

GENEWA, 3 | 3. Parowce „Newyork”, „Philadelfia”, „St. Paul” i „Finlandia” z ładunkiem węgla wypłyną za tydzień na morze.

Wszystkie te okręty otrzymają armaty i kanonierów. Departament Stanu rozpoczął dostawę 2.750 armat 75 milim.

Minister marynarki chce uzbroić 100 parowców w 4-calowe, a mniejsze okręty w 3-calowe armaty.

Zamknięcie parlamentu hiszpańskiego.

BERNO, 3 | 8. Dekret w sprawie zamknięcia parlamentu wywołał gwałtowny protest za strony radykałów i republikanów. Prezes ministrów, hr. Romanones, wyjaśnił, iż zwoła parlament ponownie, gdy tylko zmuszą do tego okoliczności.

Samolot nad Samosem.

BERNO, 3 | 3 „Progres de Lyon” komunikuje z Salonik, że samolot nieprzyjacielski obrzucił bombami Vathi, główne miasto Samos.

Zatopienie okrętu amerykańskiego.

ZURYCH, 3 | 8. „Nieuwe Groningsche Courant” donosi, że żaglowiec „Marja Adrijana”, pochodzący z Groningen, który 24 lutego odjechał z Hawru do Tynemouth, został prawdopodobnie zatopiony.

Anglicy wobec cofnięcia się Niemców.

HAAGA 3 | 8. „Nieuwe Courant” pisze: Anglicy cofnięcie się Niemców nad Sommą przypisują swej przewadze, inicjatywie i uporczywości. Tymczasem jednak ludzka sami siebie, ponieważ na tym froncie znaleźli się wobec nowego nieznanego zjawiska i zapytują sami siebie ze zdziwieniem o przyczyny odwrotu.

Blokada Grecji.

GENEWA 3 | 3. Dziennik ateński „Hesperini” donosi, iż kontrola koalicji nad telegrafem, policja, władza-

mi celnymi i portowemi okazała się obecnie skuteczna.

Nadchodzące środki żywności koalicja oddaje bezpośrednio ludności. Donoszą o nowych wypadkach śmierci z głodu.

Adwokaci całej Tracji założyli protest przeciwko dalszej blokadzie.

Socialistyczne demonstracje pokojowe w Ameryce.

BERNO, 3 | 8. Ostatniej środy w całej Unii odbyły się demonstracje za pokojem. W samym stanie N. Jork odbyło się zebrań takich 15.

Projekty nie na czasie.

AMSTERDAM, 3 | 3. Do „Russkiego Słowa” donoszą z Petersburga, że znany polityk Szezegielwittow zaproponował przeproszenie przed Izbę wyższą projektów Dumy o równouprawnieniu włoszjan i cenzurze. Jednakże odpowiedziano mu, iż projekty te są nie na czasie.

Wobec tego, walka tocząca się od dłuższego czasu została ponownie zadokumentowana.

Protopopow wrogim organizacji społecznych.

BERNO, 3 | 3 Protopopow przystąpił do masowego zamykania organizacji społecznych. Jako powód czy też tylko pretekst do takiego to postanowienia posłużył mu wynik rewizji, dokonanych niedawno temu jego specjalnych mężów zaufania w poszczególnych guberniach i powiatach państwa. Wynik ten miał być nader niekorzystny dla organizacji, które muszą „obecnie ponosić wszelkie następstwa swego nie dość legalnego zachowywania się wobec rządu”.

Co słyszać nowego?**Sensacyjna sprawa.**

W Wiedniu zakończyła się, trwająca od września z. r sprawa przeciw 24 ruskim działaczom w Galicji i Bukowinie, oskarżonym o zdradę stanu.

Był to niejako dalszy ciąg poprzednio przeprowadzonego wielkiego procesu galicyjskich rusofjłów, w którym postawie ruscy dr. Markow i radca wyż. sądu kraj., Kuryłowicz, adwokaci dr. Czerlunozakiewicz i dr. Drohomirski, kowal Mukiewicz, chłop Djakov i wiedeński korespondent „Now. Wremieni”, Janczewiecki, skazani zostali na karę śmierci, a później utaskawieni na dożywotnie więzienie.

W drugim procesie zasiadło na ławie 24 oskarżonych, z których jeden, ks. Hnatyszak, zmarł w więzieniu przed rozpoczęciem rozprawy, od oskarżenia zaś jednego (Haziuka) odstąpił prokurator, 16 skazano na karę śmierci przez powieszenie, 6-ciu zaś uwolniono od winy i kary. Wszyscy skazani zgłosili zażalenie nieważności.

Rozruchy drożyzniane w Piotrogradzie.

Ze Sztokholmu donoszą, iż rozruchy drożyzniane w Piotrogradzie i Moskwie są na porządku dziennym. W ubiegłym tygodniu spłodowano w Piotrogradzie około 40 składów piekarskich. Źródłem niepokojów są — ogonki przed składami piekarskimi i rzeźniczkami. Policja wobec rozruchów tych okazywała największą obajętność, dozorowała tylko czekających przed składami. Oprócz tego zachezwały wypadki, iż wiele osób, czekając przed składami zmarło. Policja zarządziła wobec tego, aby obok szeregu czekających powstawiano piecyki do ogrzewania się.

Chwila bieżąca.

— Pisma francuskie mówią, że walki pod Verdun nie zostały jeszcze zakończone i że prędzej czy później musi dojść tam do gwałtownych walk.

— „Corriere della Sera” pisze, że gdyby Ameryka wystąpiła przeciw Niemcom, koalicja osiągnie korzyści jedynie natury przemysłowo-finansowej.

— Rząd angielski ofiarował rządowi angielskiemu 100 milionów funtów sterlingów (2 miljardy marek) na koszty wojenne, co rząd angielski z podziękowaniem przyjął.

— W Piotrogradzie zarejestrowano ustawę „Towarzystwa wzajemnej pomocy polskiej inteligencji pracującej”.

— Senat amerykański uchwalił 60 contra 10 głosom projek. ustawy, nakładający obciążenie kary za szpiegostwo uprawiane przez obywateli amerykańskich na rzecz obcego państwa.

— Specjalna komisja morska w Ameryce zajmuje się budową 50 łodzi podwodnych.

Edward Lumieres, wynalazca barwnej fotografii zginął w czasie wznoszenia aeroplanem. Od wybuchu wojny pełnił służbę wojskową we flocie lotniczej.

— Rząd angielski uchwalił, iż wszyscy urzędnicy rządowi pomiędzy 18 a 61 rokiem życia zgłoszą się powinnymi jako ochotnicy do służby narodowej, aby w razie potrzeby byli w pogotowiu.

Z Warszawy.

Zmiany w ugrupowaniach.

W ugrupowaniach politycznych w Warszawie zaszły pewne zmiany. Prócz zanotowanych już, jak dowiaduje się „Nowa Gazeta”, Centralny Komitet robotniczy P. P. S. wystosował do Wydziału Wykonawczego Rady Narodowej pod datą 24 lutego b.r. oświadczenie, w którym między innymi pisze:

„Uchwała ostatniego Zjazdu Rady Narodowej, dotycząca jej organizacji, zmienia zupełnie charakter Rady Narodowej.

Rada Narodowa była dotychczas przedstawicielstwem stronnictw nie podległościowych z uwzględnieniem żywiołów bezpartyjnych, oparta była na zasadzie porozumienia się owych stronnictw i miała dawać wyraz ich wspólnym zadaniom. Obecnie Rada Narodowa zmienia swój charakter. — Nie może już być mowy o współdziałaniu stronnictw niepodległościowych, gdy to współdziałanie zastępuje się agitacją wyborczą „mężów zaufania”.

Pismo kończy się oświadczeniem, że partja wobec zmiany, która zaszła, z Rady Narodowej występuje.

Co mówi żyd o swych współwyznawcach.

W jednym z pism p. J. Wassercug tak pisze o swych współwyznawcach:

Na kontynencie Europy niema już ludu, pogrążonego w takich mrokach ciemnoty, jak lud żydowski w Polsce. Jest to jedno wielkie, żywe muzeum starożytności, żywe archiwum czasów zamierzonych, obraz średnio-wiecza, odgrodzonego najzupełniej od wszelkich norm nowożytnej kultury i cywilizacji.

T. zw. „sjurow”, t. j. odrutowywanie całych miejscowości to tylko jeden z wielu przeżytków, które składają się na treść duchowego tyja getta.

Od setek lat w malomiasteczkowych chederach istnieje zakaz otwierania lufcików podczas „nauki” (trwającej 10 do 12 godzin na dobę), choćby był skwar największy i pannał z dachów jaknajbardziej nieznosny.

Port drzewny.

W związku z poruszeniem projektem budowy kanału łączącego Bug i Narw z Wisłą, projektowane jest urządzenie portu drzewnego w Warszawie, gdyż po wybudowaniu kanału wszelkie transporty drzewa wysyłanego wodą, skierowane będą nie wątpliwie na Warszawę, a nie tak jak dotąd z gub. grodzieńskiej przez system kanałowy Augustowski.

Już go nie będzie.

Przystąpiono już do budowy ruzstowania około „pomnika hańby” na placu Zielonym, poczem bezzwłocznie rozpocznie się jego rozbiórka. Według obliczenia roboty potrwać cztery tygodnie. Na święta Wielkanocne pomnik zniknie już po 70 latach.

Z Radomia.

Nowy podział żywności.

Ogłoszono tutaj nowy podział żywności, według którego na 4 tygodnie wydaje się na osobę: 28 kartek na chleb po 16 łutów, 8 kartki po 20 łutów mąki pszennej, 3 po 16 łutów cukru i 2 po 16 łutów kaszy. Na każdej kartce wypisano dzień i miejsce zakupu; po tym dniu kartka jest nieważna. W piątek otrzymywało można podwójną porcję na piątek i sobotę.

Z Łodzi.

— Z powodu żydowskich świąt wielkanocnych, karty na chleb na okres 48 mi będą wydawane żydom wraz z odcinkami na macę, na makę, cukier i mydło.

— Zamknięte z powodu zimna szkoły zostały onegdaj otwarte.

— Fryzjerki łódzkie wystosowały do pracodawców żądanie w sprawie zaprowadzenia 10-godzinnego dnia pracy i polepszenia bytu.

— Rada przy żyd. klubie rzemieślniczym podjęła akcję zjednoczenia uczestników żydów wszystkich zawodów w jedną organizację ogólną.

Żąda, cie wzięcie „Krotkiej Ujednostajionej Pisowni Polskiej!” Cena tylko 10 groszy!

KRONIKA

Nabożeństwo marcowe.

W kościełku Im. Marii przez cały miesiąc marzec odprawia się codziennie o godzinie 8 rano nabożeństwo ku czci św. Józefa.

Gorzkie żale.

Początek Gorzkim żalom dają środniowieczne misterja, czyli dialogi religijne, przedstawiające Mękę pańską. Złóćr pieśni pod tym tytułem, spiewany jest tylko w czasie postu wielkiego.

Gorzkie żale w dzisiejszej formie wydrukowano po raz pierwszy r. 1707 p. n. „Snopek Mirry” za staraniem ks. Wawrzynca St. Benika, promotora bractwa św. Rocha przy kościełku parafjalnym św. Krzyża w Warszawie.

Ks. Bartłomiej Tarło ówczesny proboszcz miejscowy, potwierdził to nabożeństwo, a ks. Szczepan Wierzbowski, ofiiał warszawski wydrukował dozwolił i sam pierwsze Gorzkie

żale przy natłoku wiernych odprawiał.

Nabożeństwo pasyjne, pełne majestaty czności, z nutą odpowiednią do treści hymnów, pod wpływem misjonarskim rozpowszechniło się szybko po całym kraju i stało miłem ludowi, a przez półtora wieku kadna książka w języku polskim nie rozeszła się w tylu egzemplarzach jak „Gorzkie żale”.

Rekolekcje.

Rekolekcje dla mężczyzn i kobiet wspólne rozpoczyna się 11 marca o 4 po poł. (trzecia niedziela postu) w kościełku Im. Marii.

Konferencje głosić będą wszyscy prefeci miejscowych szkół, zaproszeni ku temu przez ks. Rektora.

W tych ciężkich czasach duchowej udręki gorąco zachęcamy inteligentny ogół do korzystania z rekolekcji, które zdejmują ciężar trosk, a do duszy sprowadzą łaski ukojenie i pociechę.

Do wsi polskiej!!!

Bracia!

Zawiażaj się Komitet, celem którego będzie zbieranie wszelkiego rodzaju ofiar na liczne rzesze potrzebujących pomocy i wsparcia.

Zachęcając wszystkich do tego miłosierdzia, postanowił Komitet urządzić Kwestę w każdej wsi, w każdej zagrodzie i niech się nikt od tego nie uchyla, a każdą najmniejszą ofiarę z wdzięcznym sercem przyjmie my. — Ofiary znośić trzeba do osobnej składnicy, którą urządzają miejscowe Rady Opiekunckie, lub składać objeżdżającym kwestarzom w upoważnieniu zaopatrzonem. Zebrane datki nie mogą być zarekwirowane, bo na to jest osobne pozwolenie i dojdą niezawodnie tych, którzy ich potrzebują. Prosimy tedy gorąco o składanie ofiar w ziarnie, warzywie, odzieży, pieniądzech do rąk kwestarzy, obyśmy mogli otrześć niejedną łzę, niejedną rodzinę od niechybnej nędzy uwolnić.

Składajcie, co kto może i ile może a wasz grosz wdowi, nagrodę u Boga wszechwładnego wyjedna, niejednemu stokrotnie zwrócony zostanie, urodzajem, błogosławieństwem w rodzinie, a nam wszystkim Ojczyznę wolną i niepodległą.

Rada Opiekuncka powiatu Częstochowskiego. Częstochowa w marcu 1917 r.

„Szlachetne dusze”.

Dziś w niedzielę o godz. 4 po poł. w teatrze popularnym „Ogniska Robotniczego” grono amatorów odegra „Szlachetne dusze” sztukę w 4 aktach F. Dominika.

Dochód z przedstawienia przeznaczony jest na cele dobroczynne.

Kto da więcej?

W administracji naszego „Gońca” jest do nabycia piękny, starej roboty złoty piarścionek upiękuszony kamieniami, za który p. Alfred Goldberg daje rb. 41.

Pierścionek powyższy został ofiarowany na Tow. opieki nad bezdomnymi dziećmi. Kto da więcej?

O świadectwa dla geometrów.

Zarząd politechniki warszawskiej prosi nas o podanie do wiadomości, że geometry, posiadający świadectwa z ukończenia szkół mierzających w państwie rosyjskim, którzy chcą uzyskać stopień geometry klasycy I i II-ej, mogą składać do dnia 15

kwietnia b. r. odnośnie podań z dołączeniem świadectw szkolnych i z odbytych praktyk, możliwie z dołączeniem planów i notatek wykonanych pomiarów,—do kancelarji Politechniki w Warszawie.

Rekolekcje szkół średnich.

W kościółku Im. Marji rozpoczęto rekolekcje dla uczni gimn. dyr. W. Szudejki, a w dniu 8 marca w tymże kościele rozpoczęto rekolekcje młodzieży gimn. T. O. S. i gimn. p. Kościńskiego.

Ewidencja inwalidów legjonowych.

Wydział opieki nad Legjonistami inwalidami, pragnąc uzupełnić ewidencję inwalidów zwraca się na tej drodze do wszystkich zwolnionych po superarbitrium ze służby w Legjonach Polskich, by podali Wydziałowi Opieki (Warszawa, Nowogrodzka 40) następujące dane o sobie: imię i nazwisko, szarża, ostatnia przynależność taktyczna, data i miejsce superarbitrium, orzeczenie Komisji sup., data i miejsce otrzymania urlopu po superarbitrium, wysokość pensji inwalidzkiej, dodatku za ranę, dodatku osobistego, należytości za medal, zasiłku rodziny, czas przez który otrzymywali pobory aktywalne, zawód cywilny, obecny adres.

Ze Stow. Handlowców.

Zarząd Stow. prac. handlowych i przemysłowych pragnąc dać tanią rozrywkę swym członkom, zaprowadził w lokalu Stow. poza czytelnią szereg gier towarzyskich, jak warcaby, domino, szachy itp., a oprócz tego członkinie Stow. urządziły bufet cukierniczy, który jest otwarty codziennie od godz. 5 po poł.

Dziś w niedzielę w godzinach popołudniowych panie gospodynie przrządzą białą kawę, na którą zapraszają Stowarzyszonych, oraz wprawdzonych przez nich gości.

Potrzeba robotników.

Biuro Giełdy Pracy przy R. O. m. Częstochowy za naszem pośrednictwem ogłasza, że potrzeba robotników do kopalń w kraju.

Chętni do wyjazdu mogą się zgłaszać natychmiast do biura Giełdy pracy, ul. Staszica 3 od godz. 9 r. do 1 po poł.

Benefis Sabiny Wolde.

We czwartek dnia 8 b. m. w teatrze „Odeon“ odbędzie się benefisowe przedstawienie zastufowanej artystki tegoż teatru p. Sabiny Wolde.

Benefisantka dokłada wszelkich starań, by program wieczoru zadowolnić najwybredniejsze gusta, jak również był przystępny dla młodzieży.

Z wydziału rejestracji strat.

Komisja rejestracji strat kolejowych pocztowych i komorowych ul. Panny Marji 42, objaśnia posiadaczy frachtów, kwitów w bagażowych, zaliczeń, kwitów pocztowych i komorowych, że przy rejestrowaniu tychże wartości towaru udowodniać należy fakturami, dziennikiem lub rachunkiem centowym.

W przeciwnym bowiem razie wydział rejestracyjny przy Głównej Radzie Opiekuńczej zmuszony będzie określać wartość towaru na podstawie cen giełdowych, co może wpłynąć na obniżkę reklamowanej sumy.

W braku frachtu, zaliczenia lub kwitu wyżej pomienione dokumenty pisemnie służyć mogą za dowód do rejestracji.

Jednocześnie przypomina się, że rejestrowanie strat kolejowych pocztowych i komorowych, to jest przez

wiązanie ich do akcji zbiorowej, ogólnie krajowej jest jedynym zabezpieczeniem kapitału, pojedyncze bowiem wystąpienie po wojnie narazi poszkodowanych na duże koszty i uniknione niepowodzenie.

Sprzedaż chleba.

Coraz częstsze wypadki okradania w nocy sklepów Deputacji Żywności z chlebem nie pozwalają przewozić chleba w porze wieczornej i pozostawiać go w sklepach przez noc dla sprzedaży w ciągu następnego dnia. Skutkiem tego Deputacja postanowiła uskutecznić ekspedycję chleba z piekarni do sklepów tylko w godzinach rannych i w związku z tem zmienić godziny sprzedaży na południowe.

Od 5 go więc marca b. r. sprzedaż chleba odbywać się będzie od g. 2 do 5 i pół po południu w dotychczasowych miejscach sprzedaży.

Z teatru „Paryskiego“.

Od soboty na ekranie teatru „Paryskiego“ demonstrowany jest nader zajmujący dramat p. t. „Wyrzuty sumienia“.

Na scenie zapowiedziana oddawna revueta w 1-ym akcie napisana przez miejscowego autora p. M. Szwarcenberg Czernego p. t. „W Częstochowskim Kalejdoskopie“, w której przed oczami widza przesuwać się najpopularniejsze postacie naszego miasta.

Z teatru „Odeon“.

W teatrze „Odeon“ arcyzabawna krotoczwila w 1 akcie p. t. „Małżeństwo na próbę“ od poniedziałku zaś wchodzi na repertuar tego teatryku wodewil w 1 akcie pt. „Sto za sto“.

Z teatru.

„Książę Józef“—J. Maciejowskiego.

Epoka, w której żył i działał ks. Józef była pod wielu względami niewdzięczną, gdyż poskapiła nam ludzi zdolnych, a kiedyż byli potrzebniejszymi jak nie wówczas, ale pod świstem kul i przy szczerku oręża wyrosło kilku bohaterów narodowych, z których jeden tylko dostąpił tej serdecznej sławy, że pomijamy zwykle jego nazwisko, a imię tylko zachowaliśmy w potocznej mowie.

Ks. Józef ukazuje nam się w aureoli wspaniałej, naród kocha po dziś dzień jednego z nielicznych ludzi wielkich, jakich nam dała historia.

Dlaczegoż ks. Józef stał się kochankiem narodu, wymarzonym wdzem? Oto czyni jego i to, że legł podziurawiony kulami wroga sprawiły, iż legenda o bohaterskim polaku żyje w sercach, rodzi entuzjazm, a słowa polskiego Bayarda: „Bóg mi powierzył honor polaków, Bogu go tylko oddam“, co do popularności rywalizować mogą tylko z historycznymi: „państwo—to ja“, lub „apres moi le deluge“.

Ludzki, ale umiejący się zdobyć na represję w chwili odpowiedniej, doskonały wódz po dziś dzień ks. Józef patronuje wojsku polskiemu, jest chwalebą naszego rycerstwa.

Takim też wyobrażał go sobie autor wczorajszy, takim właśnie ubóstwianym ks. Józefem Poniatowskim uczynił go w swym dramacie, który nie może wprawdzie rościć sobie pretensji do utworu literackiego, ale zarazem jest ozemś wzięcej nad zwykłą bombę patryjotyczną.

W cztery akty dramatu ujęte zostały najwybitniejsze zmagania się

Podziękowanie.

Wszystkim którzy oddali ostatnią posługę

s. p.

Franciszkowi Rupprechtowi

składa serdeczne podziękowanie

Rodzina.

duchowe wódza, jego chwile tryumfu i rozpaczy, walki wewnętrzne.

Królewski synowiec odrzuca lep dyplomacji rosyjskiej, broni honoru polskiego, gardząc wszelkimi widokami osobistymi.

W dramacie J. Maciejowskiego jest kilka scen bardzo miłych, szczególnie w dwóch aktach ostatnich, jedna tylko nieco przypomina scenę z „Warszawianki“, mianowicie wejście wiarusa. Chwilami, gdy autor wdziewa toż moralizatora, słowagłoszone przez poszczególne postacie sprawiają wrażenie niemile i nieco nuża, jednak inne uplastyczniają nam dokładnie nasze wady narodowe.

Wystawienie sztuki historycznej, wymagającej stylowej wystawy, jest na scenie prowincjonalnej eksperymentem bardzo ryzykownym, to też musieliśmy zapominać, że patrzymy na ściany pałacowe, a przyswojenie sceny kwiatami, nie ratowało bynajmniej sytuacji.

Ks. Józef w wykonaniu p. Adwentowicza był wymarzonym ks. Pepi, ułanem nad ułany, nie dziwnego, że nr. Czosnowska tuliła się w ramiona księcia „jak marzenie“, wódza o królewskich gości, który w interpretacji p. Adwentowicza nadzwyczajną grą porwał widza.

W dramacie przesuwają się szereg postaci ówczesnych jak: Murat, Napoleon, Małachowski, Zajaczek, Dąbrowski, Fiszer, Davout, Sokolnicki, Suworow.

Długi ten szereg postaci nie znalazł dobrych wykonawców, a Napoleon miał kosmyk napoleoński na czole, ręce składał tak, jak to czynił wielki wódz, mierzył scenę dużymi krokami, jak on zwykle, ale nie był małym korsykaninem.

Całość utworu na scenie stołecznej może być bardzo efektowną, u nas jedynie dzięki grze Adwentowicza podobała się ogólnie. A. P.

— — — — —

Z Kłobucka.

Koresp. własna „Gońca Częstoch.“

W dniu 18 go lutego b. r. w sali Straży Ogniowej grono amatorów pod wodzą p. E. Piotrowskiego urządziło przedstawienie teatralne, dochód z którego w sumie rb. 86 k. 70 przeznaczono na korzyść miejscowej Rady Opiekuńczej.

Odegrano farsę w 1-ym akcie p. t. „Armata“, w której na szczególne wyróżnienie zasługują p. A. Woźniakówna w roli Lizy, p. W. Michno jako Pafnuoy, oraz trzej dzielni artyści w osobach pp. E. Piotrowskiego, Z. Krupskiego i S. Żegoty.

Na zakończenie farsy p. Woźniakówna i p. Piotrowski odśpiewali pieśń humoru duet, za który zebrana publiczność gorąco oklaskiwała wykonawców.

Następnie odegrano dramat w 1-ym akcie Staszczyka „X pawilon“, w którym rolę Konrada z wielkim użyciem odegrał p. E. Piotrowski, mając za partnerkę p. J. Woźniakównę, któ-

ra z trudnej roli Ludwika Narbut wyszła zupełnie zwycięsko. Kryłowa grał p. Michno, a p. Bilski stworzył znakomity typ rosyjskiego zandarma.

W dziale wokalnemu muzycznemu, p. A. Woźniakówna i p. Piotrowski w kostiumach narodowych odśpiewali w duecie „Lecą liście z drzew“, oraz p. Piotrowski wykonał piosenkę „Swatkę“ z repertuaru „Momusa“ zbierając zastępną oklaski.

Monolog charakterystyczny wy powiedział p. Michno, a „List otwarty do Piłsudskiego“ z wielkim odczuciem wygłosił p. Żegota.

Nad całością wieczoru czuwał p. E. Piotrowski, któremu Zarząd R. Op. składa podziękowanie, jak również i wszystkim amatorom za łaskawy współdział.

Jak walczył polak

w powietrzu.

3,000 metrów nad ziemią.

„Corriere della Serra“ opisuje walkę, stoczoną nad Udine przez podporucznika hr. Stemieńskiego i jego towarzysza z trzema aeroplanami włoskimi 3,000 metrów nad ziemią, o czem pisaliśmy w „Gońcu Czystym“.

Południe minęło; słońce ozłociło miasto.

Liczne tłumy zaległy ulice, radując się pierwszemi ciepłymi powiewami wiosny.

Nagle, rozległ się przeciągły głos syreny alarmowej. Tłum, zrozumiał wszy grożące niebezpieczeństwo, zaczął się rozpraszać, ci-nąc do bram. W jednej chwili pozamykano okna, miasto stało się zupełnie puste milczące.

Zdaleka tylko dał się słyszeć huk armat.

Po chwili ciekawość wzięła górę nad ostrożnością. Ulice znów się za roły ludźmi, którzy z zapartym od dechem, wypatrywali w górze nieprzyjaciela.

Na razie na niebie widać tylko drobne punkciki. Czyżby to byli Austriacy?

Punkciki z każdą chwilą stają się wyraźniejsze. Teraz żółte ich skrzydła wyraźnie się rysują.

Aeroplany zaczynają spokojnie kołować nad miastem, nie zważając na strzelające armaty, skierowane ku nim.

Tłum zebrany z przerażeniem oczekuje świstu spadającej bomby. Aparaty krążą dalej spokojnie, widać, że nie mają zamiaru bombardowania miasta. Więc cóż on tu robia, po co przyjechali? Byłaby to tylko wzywająca wycieczka nad naszym miastem?

Miasto trzęsie się od huku wystrzałów.

Dwa aeroplany latają wśród licznych obłoczków dymu, coraz bardziej się zbliżających i otaczających je wkrótce, jakgdyby wieńcem wystrzałów.

W tem jeden z aeroplanów zaczyna spadać pionowo w dół. Drugi zaś, wzniosłszy się wysoko, poczyna się oddalać coraz bardziej, aż znikną z oczu.

Dziesięć minut upłynęło gdy ukazał się na niebie, wznosząc się szybko i prosto jak strzała trójkolorowy aeroplan. Za pierwszym zdążają trzy inne.

Jeżozie parę minut, a rozpocznie się niezapomniane widowisko.

Albatros spostrzegł niebezpieczeń-

KUPUJCIE!

Kaszę Owsianą
Mączkę Owsianą
Kakao Owsiane
Kawę Słodową
Adama Branickiego

w Sosnowcu

które są w obecnych czasach najbardziej niezbędnymi codziennymi produktami spożywczymi

Ceny fabryczne.

polecają Dzierżawcy

J. Proskurowski i S-ka

Sklep fabryczny

Częstochowa, ul. P. Maryi 26 39.

stwo, próbuje uciec. Strzały armatnie ze wszystkich stron odcinają mu drogę powrotną. Nasze samoloty wciąż się zbliżają. Nagle jeden z nich zaczyna opadać gwałtownie, lotem spiralnym z wysokości 3000 na 2000 metrów.

Wszystkich patrzących przeszedł dreszcz, ale mały aeroplan, odzyskawszy równowagę, zaczął się oddalać. Uszkodzenie motoru zmusiło go do wyładowania.

Tymczasem, na wysokości 3000 m., walka się rozpoczęła. Armaty prze stały strzelać.

Przeciwnik został zamknięty pomiędzy trzema aeroplanami, które go otaczają; to atakują to znów usuwają się z pod jego strzałów, uniemożliwiając mu wszelkie, niezmiernie zrzeczne próby wybiecia się z tego koła.

Jak długo trwała walka? Kto o czy i serce miał w gorze, ten powie- dzieć nie potrafi. Raporta mówią o kwadransie.

Na 2000 m. wysokości, nad placem, wysadzonym drzewami, na którym cały tłum się skupił, cztery aeroplany prowadziły dalej morderczą szermierkę.

Mitrاليةy strzelały wciąż bez przerwy.

Wtem Albatros zaczął spadać. Za nim opuszczały się nasze samoloty. Szybszy od nich, austriacki, uciekał. Ale widać było, że słabnie. Lot jego coraz się obniżał. Szukał miejsca, by opaść.

Po chwili pościg zniknął z widnokręgu. Przeniósł się w kierunku Ciwidale.

Ludzie tłumnie rzucili się w tę stronę, biegnąc na przelał przez pola i winnice.

Oto dwa nasze samoloty. Lotnicy je porzucili, by dogonić nieprzyjaciela, który opadł o 500 metrów dalej. Leży zniszczony doszczętnie.

Zgruchotałe skrzydła wznoszą w górę czarne krzyże. Wszystkie zbrzyzgane krwią. Z rezerwoaru, przedsiurawionego kulami, cieknie benzyna. Lotników już niema na aparacie latawca.

Natychmiast po wyładowaniu przybiegli ludzie i zabrali ich do pobliskiego szpitala.

Było ich dwóch: por. Stemieński i kapral Flech.

Kapral dostał w ramię i w usta kulę, która mu szczerkę strzaskała; rana jednak nie jest niebezpieczną. Cięższy ranny jest porucznik, który otrzymał postrzał w brzuch, a drugi strzaskał mu kostkę w nodze. Kula została wyjęta, ale wielki upływ krwi, więcej niż rana sama czyni stan jego ciężkim.

Bomb z sobą nie mieli; nie nieśli śmierci kobietom i dzieciom; mieli tylko dwa karabiny maszynowe. Bill się dobrze, „bohatersko“, jak powiedział o nich jeden z lotników, którzy go zestrzelili.

Zdaje się, że strzał a matni przedziurawił rezerwuar, z którego obficie ciekła benzyna. Pomimo to walczyli dalej. Mogli dać znak poddania się, ale tego nie zrobili. Mieli nadzieję, iż opanują atak i zestrzelą jeden z aparatów włoskich przez co rozerwą koło.

Prowadzili do końca walkę na śmierć i życie. Nie wiadomo, jaka mogła być ich misja; w każdym razie była to misja żołnierzy. Spełnili ją jak żołnierze!

Aktualne wydawnictwo.

„Krótka Ujednolajniona Pisownia Polska“ wydana jest na zasadzie przepisów, uchwalonych przez Ak. Umiej- jętności i Departament Oświaty przy Tymczasowej Radzie Stanu.

Cena wydawnictwa a tylko 10 groszy. Do nabycia we wszystkich księgarniach, skład główny w Administracji „Gońca Czystochowskiego“.

Zapisujcie się na członków Polskiej Macierzy Szkolnej.

Rozkład pociągów.

do Warszawy.

Pośp. 1 m. 19 n.—Osob. 9 m. 28 rano,—Pośp. 12 m. 47 po poł.—Osob. 9 m. 8 w.

do Katowic.

Pośp. 4 m. 5 n.—Os. 7 m. 6 r. i 10 m. 34 r.—Pośp. 11 m. 55 r.—Os. 5 m. 19 pp. 9 m. 41 w.

do Bieższna.

(Pociąg szkolny) g. 3 m. 50 po poł.

do Herbów.

Osob.: 5 m. 38 r.—1 m. 55 po poł.—6 m. 55 w.

do Kielc.

Osob. 8 m. 10 po połud.

DOKTOR MEDYCYN.
Paweł Broniatowski
w CZĘSTOCHOWIE
ul. Panny Maryi 21.
Choroby skórne i dróg moczowych.
Ordynuje: od 9—12 rano i od 4—7 p.p.
Panie od 12—1 po południu.

Teatr „PARYSKI” ul. P. Marji 19.

Program od soboty 3-go Marca r. b. i dni następnych.

Wyrzuty sumienia

Wstrząsający dramat w 4 ch aktach.

PSY I CUKIER (homiczne) — FABRYCJA ŚWIEC (naturalna)

Satyral

Na scenie:

Satyral

w Częstochowskim kalejdoskopie

Revuetta w 1-m akcie, napisał M. Szwarcoberg-Czerny

Udział bierze około 20 osób.

Teatr „ODEON” ul. P. Marji 27.

Program od środy 28-go Lutego do niedzieli 4-go Marca 1917 roku.

Dziś ukaże się na ekranie głośna z piękności i talentu **Marja Widal**

w swej słynnej, sensacyjnej kreacji, przewyższającej „Czerwoną Szramę”

Kochanka Apasza

Głośna tragedia w 5-ciu aktach, według utworu autora duńskiego Urbana Gada.

Ze słynną **Marją Widal** w roli tytułowej.

Nowości!

NA SCENIE:

Nowości!

Małżeństwo na próbę

Krotkowiec w 1-ym akcie, J. Nagóskiego.

Uwaga: Teatr ogrzany.

Orkiestra koncertowa pod kierunkiem p. Al. Salsberga. — Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach.

„Źródło Polskie” w Warszawie,

ulica Piękna № 29,

wytwarzające znakomite mieszane kawy:

„Czekoladową” po 3 rb. funt,

„Kłos” — po 2 rb. funt i

„Żywnościową” po 1 rb. za f.

powierzyło reprezentację na Częstochowę i Okolicę p. p. Napartowiczowi (Hubertowska 4) i p. Wolskiemu (Wieluńska 4), do których to panów Zarząd Wytwórni prosi zgłaszać się z wszelkimi zamówieniami.

Krawiecka pracownia garderoby męskiej W. Małczyńskiego

w Częstochowie, ul. Panny Maryi № 50.
Poleca Sz. Panom swój skład gotowych ubrań jako to: Palta, garnitury marynarkowe spodnie Specjalny dział ubrań uczniowskich dla wszystkich szkół i klas. Na czasie!!! Pracownia uskutecznia wszystkie przeróbki, reperacje, czyści i odświeża wszelką garderobę szybko i po umiar. cenach.

LEKARZ-DENTYSTA Michał Grejniec

w Częstochowie
ul. Panny Marji № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej.
przyjmuje codziennie
od 9-1 i od 8-7 wieczorem.

Zakład Lecznicy
D-ra J. K M I T Y
Warszawa, Nowowiejska 8.
Choroby gardła, nosa i uszów.

„Kawa Zdrowie” przygotowana wprost do użytku, zmieszana i smieszana według metody ks. Kneippa. Cena detaliczna: 1 & paczka 80 kop. 1/2 & paczka 40 kop.

MIELONA
KAWA ZDROWIA
CZĘSTOCHOWSKA ELEKTRYCZ. FABRYKA
PALENIA KAWY

MOKKA KAWA
DOM IMPORTOWY
PIOTROWSKI & SMIGRODZKI
CZĘSTOCHOWA, ul. P. MARYI 24. TEL. 470.

Potrzebna zaraz jednocześnie do sprzątnięcia pokoi i utrzymania takowych bardzo czyste ulica Centralna Nr. 5 Paroszkiewicz. 105—

Stanisław RUMSZEWICZ

advokat przysięgły

w Częstochowie ul. Piękna (dawnej Cerkiewna) № 4 (pierwsze piętro nad b. biurem adresowem).
Przyjmuje od 2—3 po poł.

Bufet Stowarzyszenia Rzemieślniczego

Dziś

Zrazy zawijane z kaszą
porcja 90 kop.

SCHAB z KAPUSTĄ 90 kop.

Skład tabaczný

D. SZMARAGD

Nowy Rynek № 1. dom Zborowski

poleca wszelkie gatunki wyrobów tabaczných po cenach przystępnych. 59—

Nowości!!!

Mydło

Nowości!!!

za 2 i pół & 20 kop.

Oflary.

Na Bezdome dzieci Kamila Chechołówna rb. 1 kwit 102.

Na biedne dzieci (m. Luty) Kokowska rb. 1 kwit 103.

Dla Tęczyńskiej Z. W. z Rakowa rb. 1 kwit 104.

Zamiast kwiatów w dniu imienin p. Haliny P. na bibliotekę publiczną Zocha W. rb. 1 kwit 105.

Cukier dla użytku domowego i kuchni 25 kop

funta zastępuje zupełnie Sacharyna oryginalna dla Fahberga tylko w kantorze sprzedaży sacharyny ul. Panny Maryi № 7 w drugim domu, w podwórzu na parterze, mieszkania № 1. Wejście również od ulicy Strazackiej № 7. Sprzedaż w każdej ilości w ciągu całego dnia. 61—

Dziś ślizgawka Szkoła 15.

Poszukuje się ogrodników do wykonania robót w Powiecie Częstochowskim. Kandydaci sechą złożyć piśmienne oferty z określeniem kwalifikacji, wieku i miejsca zamieszkania, do Centralnego Komitetu Żywnościowego ul. Piękna Nr. 4.

Zgubiony paszport rodzinny wydany przez p. Naczelnika Powiatu Częstochowskiego na nazwisko Luojana i Tomasa Nodzyńskiego. 109

Potrzebny oseladnik szewski, Rynek Wileński 44 J. Jung. 110—

Potrzebna na wyjazd na okup. austr. młoda inteligentna skromnych wymagań osoba do samodzielnego zarządu handlem tow. kolon. i restaur. z kausą od 500 do 1000 rb. Oferty z biografią w Gońcu sub R. D. 113—

Pienki na opał do sprzedania. Wiadomość w Administracji Gońca. 085—

Reumatyzm artretyzm, ból głowy i wszelkie inne choroby leczy skutecznie masaż elektryczny Teatralna 34 II-gie piętro m. 6 od 12 do 4 ej po południu

4000—6000 rb. ulokuję na hipotecę, lub kupię sumę hipoteczną. Zgłoszenia: biuro ogłoszeń Teatralna 11 dla „W. Z.” 95—

Maszyna bębnowa Singiera w dobrym stanie do sprzedania. Wiadomość ul. Krakowska Nr. 52 m. 18 100—

Kupię meble pianina i wszelkie sprzęty domowe. ul. Panny Marji 19. wejście z bramy.